

raader for Registrering behandles alment: Registrering af Virksomhedens Bibliotek, Registrering af Bilag, Dokumenter o. s. v.

Alle disse noget spredte, men for en stor Dels Vedkommende ret centrale organisatoriske Spørgsmaal kan paa den snævne Plads naturligvis kun faa en ganske bred Behandling; men Pjecen tilsigter vel ogsaa kun at virke som »Appetitvækker«. Dette, at gøre driftsøkonomisk interesserede Praktikere og Studerende opmærksom paa, hvad Problemerne omfatter, ja, hvor der i det hele taget ligger nogen Problemer, er imidlertid ogsaa en værdig Opgave i sig selv.

Ottomar Loff.

Jan Kobbervagel: Ledelse og Ansvar. Einar Harcks Forlag. 1945. 276 Sider. Kr. 16,00.

Mange af dette Tidsskrifts Læsere har formentlig glædet sig over, at der nu forelaa den saa længe savnede Undersøgelse af, hvordan dansk Rets Stilling er til Spørgsmaalet »Hvornaar kan der gøres Ansvar gældende mod Ledelsen af et Aktieselskab?« Paa dette Punkt er Bogen dog en Skuffelse, idet den ikke er anlagt som en Redegørelse for gældende dansk Ret. Oplysningerne herom er kun faa i Forhold til Sidetallet. De er i det væsentlige en Kommentar af nogle af de afsagte Domme og sparer ikke den Læser, der vil vide grundig og fyldestgørende Besked, for selv i Domssamlingerne nøje at gennemgaa Originalreferaterne og udlede de Regler, der har fundet Udtryk i dem.

Hovedparten af Bogen er dels en Fremstilling af en Række fremmede Landes Lovgivninger, dels konstruktive, juridiske Betragtninger og endelig visse Forslag til Skærpelse af Ansvar. Det er altid en farlig Sag, i alt Fald indenfor Erhvervsrettens Omraade, at ville gengive fremmed Ret paa Basis af Lovparagrafer og teoretiske Fremstillinger. Det praktiske Forretningsliv, Sædvaner og Voldgiftsafgørelser har en Tendens til at gaa sine egne Veje, og især naar Fremstillingen skal være kort, faar man kun vanskeligt et levende og virkelighedstro Billede frem. Det bliver for nemt til et Skema, og Forfatteren har ikke helt undgaaet denne Fare. Hans letløbende Pen og noget brede Fremstillingsform, der vel er tilgivelig hos en Forfatter, der baade er Sagfører og Lærer, skjuler dog det tørre i Skelettet. Hvad der herved vindes, sættes dog til i Fremstillingens Skarphed og Præcision. En Vurdering af de teoretiske Betragtninger hører naturligt hjemme i et Fagtidsskrift. Den praktiske Læser af Bogen kan iøvrigt uden væsentlig Skade for Sammenhængen springe dem over, naar de dukker op, ikke mindst da de for en ikke ringe Dels Vedkommende er Gentagelser.

Forfatterens Tanker om den fremtidige Udvikling gaar navnlig i Retning af at paalægge Ledelsen et personligt Ansvar overfor Kreditorerne for Tab, der skyldes uheldige forretningsmæssige Dispositioner. Allerede i Dag er Ledelsen erstatningspligtig, hvis der er noget at lægge den til Last, men den foreslaaede Regel gaar videre, idet den omfatter Tilfælde, hvor der intet er at bebrejde Ledelsen, naar den dog ikke kan sandsynliggøre, at en uafværgelig Begivenhed har hidført eller i væsentlig Grad medvirket til Tabets Opstaaen eller betydelige Forøgelse. Erstatningsbeløbet skal dog i Hovedsagen ikke kunne overstige, hvad de paagældende har oppebaaret de sidste 5 Aar. Forfatteren synes dog i sin uskarpe Formulering at ville med-

raader for Registrering behandles alment: Registrering af Virksomhedens Bibliotek, Registrering af Bilag, Dokumenter o. s. v.

Alle disse noget spredte, men for en stor Dels Vedkommende ret centrale organisatoriske Spørgsmaal kan paa den snævne Plads naturligvis kun faa en ganske bred Behandling; men Pjecen tilsigter vel ogsaa kun at virke som »Appetitvækker«. Dette, at gøre driftsøkonomisk interesserede Praktikere og Studerende opmærksom paa, hvad Problemerne omfatter, ja, hvor der i det hele taget ligger nogen Problemer, er imidlertid ogsaa en værdig Opgave i sig selv.

Ottomar Loff.

Jan Kobbervagel: Ledelse og Ansvar. Einar Harcks Forlag. 1945. 276 Sider. Kr. 16,00.

Mange af dette Tidsskrifts Læsere har formentlig glædet sig over, at der nu forelaa den saa længe savnede Undersøgelse af, hvordan dansk Rets Stilling er til Spørgsmaalet »Hvornaar kan der gøres Ansvar gældende mod Ledelsen af et Aktieselskab?« Paa dette Punkt er Bogen dog en Skuffelse, idet den ikke er anlagt som en Redegørelse for gældende dansk Ret. Oplysningerne herom er kun faa i Forhold til Sidetallet. De er i det væsentlige en Kommentar af nogle af de afsagte Domme og sparer ikke den Læser, der vil vide grundig og fyldestgørende Besked, for selv i Domssamlingerne nøje at gennemgaa Originalreferaterne og udlede de Regler, der har fundet Udtryk i dem.

Hovedparten af Bogen er dels en Fremstilling af en Række fremmede Landes Lovgivninger, dels konstruktive, juridiske Betragtninger og endelig visse Forslag til Skærpelse af Ansvar. Det er altid en farlig Sag, i alt Fald indenfor Erhvervsrettens Omraade, at ville gengive fremmed Ret paa Basis af Lovparagrafer og teoretiske Fremstillinger. Det praktiske Forretningsliv, Sædvaner og Voldgiftsafgørelser har en Tendens til at gaa sine egne Veje, og især naar Fremstillingen skal være kort, faar man kun vanskeligt et levende og virkelighedstro Billede frem. Det bliver for nemt til et Skema, og Forfatteren har ikke helt undgaaet denne Fare. Hans letløbende Pen og noget brede Fremstillingsform, der vel er tilgivelig hos en Forfatter, der baade er Sagfører og Lærer, skjuler dog det tørre i Skelettet. Hvad der herved vindes, sættes dog til i Fremstillingens Skarphed og Præcision. En Vurdering af de teoretiske Betragtninger hører naturligt hjemme i et Fagtidsskrift. Den praktiske Læser af Bogen kan iøvrigt uden væsentlig Skade for Sammenhængen springe dem over, naar de dukker op, ikke mindst da de for en ikke ringe Dels Vedkommende er Gentagelser.

Forfatterens Tanker om den fremtidige Udvikling gaar navnlig i Retning af at paalægge Ledelsen et personligt Ansvar overfor Kreditorerne for Tab, der skyldes uheldige forretningsmæssige Dispositioner. Allerede i Dag er Ledelsen erstatningspligtig, hvis der er noget at lægge den til Last, men den foreslaaede Regel gaar videre, idet den omfatter Tilfælde, hvor der intet er at bebrejde Ledelsen, naar den dog ikke kan sandsynliggøre, at en uafværgelig Begivenhed har hidført eller i væsentlig Grad medvirket til Tabets Opstaaen eller betydelige Forøgelse. Erstatningsbeløbet skal dog i Hovedsagen ikke kunne overstige, hvad de paagældende har oppebaaret de sidste 5 Aar. Forfatteren synes dog i sin uskarpe Formulering at ville med-

tage ogsaa hændelige Begivenheder, men dette kan næppe være Mening, idet han derved vilde vende tilbage til den nu gældende Erstatningsregel, blot med den Forskel, at det skulde paahvile Ledelsen at sandsynliggøre, at Tabets Indtræden var hændelig.

Forfatterens Motivering for Skærpelsen af Ansvar er den, at det begrænsede Ansvar forflygtiger det personlige Hæderlighedsmoment og bevirker, at de ansvarlige indlader sig paa Dispositioner, som de vilde afholde sig fra, hvis de selv skulde bære det fulde juridiske og moralske Ansvar. Personlig tror jeg, at Vejen til at modvirke denne Fare maa gaa i Retning af et snævrere Samarbejde mellem Aktionærerne og Ledelsen og indenfor Ledelsen mellem Bestyrelse og Direktion. En Gennemførelse af dette vil sikkert ogsaa styrke Aktieselskabernes Position overfor Krav om større Indflydelse fra det offentlige Side.

Saadanne Krav vil jo utvivlsomt blive rejst, ikke mindst fordi man maa regne med, at Restriktions- og Indgrebspolitiken vil blive fortsat en Tid fremover. Dette har allerede medført, at ikke faa erhvervsdrivende omdanner deres Virksomhed til Aktieselskaber, fordi det baade af faktiske og retlige Grunde i højere Grad i Aktieselskaber end i privat Erhvervsvirksomhed er muligt at tilsløre de foretagne Dispositioner, ligesom de Straffe-, Erstatnings- og Konfiskationskrav, der er Følgen af forsættelige eller uagtsomme Overtrædelser, kan ramme den erhvervsdrivende mindre haardt, hvis han paa rette Maade har omdannet sin Virksomhed til Aktieselskab. Det er snarere her, de første Reformere fra Lovgivningsmagtens Side kan og bør sætte ind. Ogsaa Værnemagerlovgivningen maa sætte ind her.

Bogen maa i det hele karakteriseres som et stort anlagt, tankevækkende Værk, der indeholder mange positive Oplysninger, men den maa navnlig af den Læser, der ikke i Forvejen er fortrolig med Emnet, læses med Kritik, Forsigtighed og Skønsomhed.

Niels Klerk.

Ottomar Loff: Den danske Kornhandels Organisation. Handelshøjskolen i København, Eksportinstituttets Skrifter 4. Einar Harcks Forlag. 1945. 204 Sider. Kr. 10,00.

Korn er en af de store Verdensvarer, det er Menneskets fundamentale Næringsstof, og det er det vigtigste Raastof i den danske Samfundsproduktion, hvilket fremgaar af, at Halvdelen af vort Lands Agerjord er dyrket med Korn, som tillige, hjemmeavlet plus indført, er Nøgleraastof for vor store Husdyrproduktion. Det er derfor en baade interessant og betydningsfuld Opgave, Lektor Ottomar Loff har taget sig paa ved i sin nyligt udkomne Bog om »Den danske Kornhandels Organisation« at efterforske og belyse de Veje, denne vigtige Vare maa følge for at finde frem til Kornforbrugerne i Produktionen, og det være sagt straks, at Lektor Loffs Bog fortjener megen Anerkendelse, den er systematisk med en klar Problemstilling, Formen er knap, den er velskrevet og veldokumenteret gennem et omfattende Kilstudium, litterært og i Marken. De efterfølgende Betragtninger skal derfor mere betragtes som en Diskussion og Fremhævelse af visse af Forf.s Synspunkter end en egentlig Kritik.